

Til: Stortingets utdannings- og forskningskomitee   Kopi:

Fra: Jens A. Bjelland

Dato: 21. oktober 2021

Re: Statsbudsjettet 2022

Notat til Utdannings- og forskningskomiteen til høring om statsbudsjett for 2022

KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige og ideelle virksomheter organiserer blant annet alle arbeidsgiverne innen Den norske kirke. Flere av disse driver barnehager. I tillegg har KA flere enkeltstående barnehager organisert som stiftelser og aksjeselskap som medlemmer. Felles for alle disse er at de er drevet på ideell basis, har kristen formålsparagraf, og en tilknytning til Den norske kirke. I alt organiserer KA 55 barnehager, som gjerne omtales som *menighetsbarnehager*.

Ikke lenger tilbake enn i 2015 organiserte KA over 70 barnehager. Vi har de senere årene vært vitne til omfattende nedleggelse av menighetsbarnehager, noe som skyldes en blanding av krevende økonomi, demografi og usikkerhet rundt de ideelle barnehagenes rammebetingelser. Mens 8 267 barn gikk i barnehager eid av trossamfunn i 2006, var samme tall i 2020 6 407¹. I samme periode har antall barn i private barnehager generelt økt fra 107 696 til 135 277. At andelen barn i barnehager drevet med utvidet formålsparagraf etter barnehagelovens § 1a synker så fort gjør oss bekymret for mangfoldet i barnehagetilbudet for norske familier.

Kapittel 231 – Barnehager

I pressemeldingen fra Kunnskapsdepartementet var overskriften: *Tilskot til pensjon i private barnehager blir tilpassa dei faktiske utgifta*. Vi skulle ønske det var sant. Men det som regjeringen foreslår, er et generelt nedtrekk i pensjonspåslaget fra 13% til 11%, riktignok med en overgangsordning som vil søke å hjelpe blant annet KAs medlemsbarnehager, altså de enkeltstående og ideelle barnehagene som ikke er kjedeide.

Men faktum for våre medlemsbarnehager forblir egentlig mye det samme: Deres pensjonsutgifter blir i stor grad ikke dekket. Dette skyldes at taket på ordningen for pensjonspåslag forblir uforandret; kommunens plikt til å dekke barnehagens pensjonsutgifter er begrenset oppad til kommunens pensjonsutgift per heltidsstilling i egne tilsvarende barnehager.

Grunnen til at denne begrensningen skaper problemer for menighetsbarnehagene, er at det store flertallet av disse ble startet på 1970-, 80- og 90-tallet. Et premiss for oppstart den gangen var at man skulle ha samme pensjonsavtale som i de kommunale barnehagene, altså en offentlig tjenstepensjonsordning. Gjennom mange tiår med drift og gode stabsmiljøer, har menighetsbarnehagene i dag både et mer erfarent kollegium som koster mer i lønn, og en mye større pensjonsforpliktelse enn nyere barnehager – både kommunale og private. Mange av våre menighetsbarnehager rapporterer å ha pensjonsutgifter på 15-20%. Samtidig har mange kommuner de senere årene åpnet flere nye barnehager, noe som bidrar til å trekke ned deres gjennomsnittlige pensjonsutgifter.

---

¹ Se Prop 1 S (2021-2022) Kunnskapsdepartementet, s. 309.

Konsekvensen av dette er at våre barnehager ofte opplever at overskriften i Kunnskapsdepartementets pressemelding derfor er feil. Tilskuddene til pensjon er ikke tilpasset det reelle nivået i barnehagene.

Departementet foreslår å utvide søknadsordningen for barnehager med pensjonsutgifter overskytende tilskuddssatsen, men utvidelsen gjelder kun *når* pensjonsavtalen ble inngått, ikke *hvor mye støtte* man kan motta. Det hjelper dermed lite.

KAs forslag

KAs forslag er at de private barnehagene som fortsatt har offentlig tjenstepensjonsordning får en overgangsordning, der man får dekket pensjonsutgifter etter regning uten begrensningen opp mot det kommunale utgiftsnivået i fire år. Dette vil gi tid til å forhandle frem en mer fremtidsrettet pensjonsordning for disse barnehagene. Dette vil være et viktig bidrag for å beholde mangfoldet i sektoren, og det vil sikre reell likebehandling av de private barnehagene.

Historiske pensjonsutgifter

Til sist vil vi peke på at de stedene der menighetsbarnehager blir lagt ned, oppstår det et stort problem: Menighetsråd i Den norske kirke blir sittende med høye regninger for fremtidige pensjonsutgifter, på grunn av innsatsen de som ideell aktør har gjort for lokalsamfunnet som barnehageeier. Flere steder har *Overføringsavtalens Sikringsordning* kommet med krav på mellom kr 1,5 og 3 millioner til menighetsrådene i avviklingsgebyr.

Stortinget har lovet å gjøre noe med dette. I februar 2019 vedtok Stortinget i tråd med forslaget i Prop 3 L (2018-2019), *Lov om tilskudd til visse private virksomheter med offentlig tjenstepensjonsordning*. Denne loven sikrer et ekstra tilskudd over statsbudsjettet til aktører som hadde drevet ideelle velferdstjenester på statlig sektor, og satt igjen med en stor pensjonskostnad etter nedleggelse. Samtidig gjorde Stortinget følgende anmodningsvedtak (nr. 82, 2018–2019):

Stortinget ber regjeringen utrede de økonomiske konsekvensene av å dekke de ideelle organisasjoners historiske pensjonskostnader for kommunal og fylkeskommunal sektor med sikte på at de dekkes av kommunene og fylkeskommunene. Utredningen bør også se på om dekingen bør gå gjennom å utvide den søknadsbaserte tilskuddsordningen som det er enighet om å etablere i budsjettavtalen for 2019.

Vi ber med dette om at komiteen tar tak i dette, så ideelle aktører som var pionerer i barnehagesektoren ikke skal fortsette å bli straffet økonomisk for sitt samfunnsbidrag.